

Consultatiereactie Wet Toekomst Pensioenen

PMT, PME, Bpf Koopvaardij, MN



1. Woord vooraf

Met veel belangstelling hebben we kennisgenomen van het nu voorliggende conceptwetsvoorstel Wet Toekomst Pensioenen. Wij steunen de doelen die met het wetsvoorstel worden beoogd. Wij vinden het positief dat hiermee een volgende stap wordt genomen richting het toekomstbestendig maken van het pensioenstelsel.

Het Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT), PME Pensioenfonds en het Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij (KVD) hechten er waarde aan dat de fundamentele kernwaarden van het huidige stelsel zoals solidariteit, collectiviteit en de verplichte aansluiting ook een plek hebben gekregen in de nieuwe Wet Toekomst Pensioenen.

Een majeure wijziging als deze is ingrijpend voor belanghebbenden. We zijn dan ook blij de mogelijkheid te hebben om te reageren op dit conceptwetsvoorstel. Er is ons veel aan gelegen dat er ook in de toekomst sprake is van een gedegen pensioenstelsel voor huidige deelnemers, toekomstige deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Vanuit dit perspectief hebben wij het consultatiedocument kritisch beoordeeld. Graag dragen we vanuit deze positief-kritische houding bij aan de verdere uitwerking van het conceptwetsvoorstel. In het bijzonder vestigen wij de aandacht op de onderstaande randvoorwaarden voor een kwalitatief hoogwaardige Wet Toekomst Pensioenen.

- **Uitvoerbaarheid en betaalbaarheid** *(hoofdstuk 2, blz. 5)*
Er moet voorkomen worden dat de uitvoering ingewikkelder en daardoor duurder wordt en de kans op fouten toeneemt. In het belang van de belanghebbenden streven wij naar lage kosten en een efficiënte, adequate en correcte uitvoering.
- **Voldoende ruimte voor maatwerk** *(hoofdstuk 3, blz. 9)*
Er is sprake van een grote diversiteit onder pensioenfondsen. Daarom is het zaak dat er in de regelgeving voldoende ruimte is voor een pensioenfonds om invulling te kunnen geven aan de wettelijke normen met inachtneming van de eigen specifieke situatie. Het geven van ruimte voor maatwerk betekent ook dat beter kan worden ingespeeld op nieuwe situaties en wordt voorzien in wendbaarheid. Wij pleiten er dan ook voor om waar mogelijk te werken met open normen en niet alles op voorhand dicht te regelen.
- **Uitlegbaarheid** *(hoofdstuk 4, blz. 12)*
Het nieuwe pensioenstelsel en de weg daar naar toe vereisen zorgvuldige en heldere communicatie naar alle belanghebbenden. Één van de doelen van de wijzigingen van het stelsel is immers dat het pensioenstelsel persoonlijker, transparanter en begrijpelijker moet worden. Goede en heldere communicatie draagt bij aan vertrouwen in het nieuwe stelsel.
- **Duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling** *(hoofdstuk 5, blz. 14)*
Pensioenfondsen willen graag hun verantwoordelijkheid richting belanghebbenden waar kunnen maken. In dat kader is het van belang dat eenduidig is waar welke verantwoordelijkheid ligt in de rolverdeling tussen sociale partners en het pensioenfonds. Dit voorkomt discussies over de vraag wie aansprakelijk is voor gemaakte keuzes. Alleen als één partij de verantwoordelijkheid heeft kan deze daarop worden aangesproken.
- **Heldere en beheerste transitie** *(hoofdstuk 6, blz. 17)*
De overstap naar de nieuwe pensioenregeling is ingrijpend voor alle betrokkenen. Om

een beheerste transitie gestalte te geven moet er sprake zijn van duidelijkheid over de spelregels van deze transitie. Daarnaast moet complexiteit bij de transitie worden voorkomen. Om de transitie zorgvuldig en evenwichtig te kunnen laten plaatsvinden voor alle belanghebbenden moeten pensioenfondsen en hun pensioenuitvoeringsorganisaties (PUO's) voldoende tijd hebben om de nieuwe regeling te implementeren.

Voor de leesbaarheid gebruiken we in deze reactie de term belanghebbenden als we het hebben over deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden. Voor een uitputtende opsomming van technische kanttekeningen verwijzen wij naar de reactie van de Pensioenfederatie op het voorliggende consultatiedocument.

Voorafgaand aan onze reactie aan de hand van de bovengenoemde onderwerpen maken we een aantal inleidende opmerkingen:

- In het conceptwetsvoorstel zijn opvallend veel ruime delegatiebepalingen opgenomen. Er is nog niet bekend hoe de nadere regelgeving zal worden ingevuld. Deze invulling is bepalend om vast te kunnen stellen hoe de betreffende wettelijke bepaling precies zal uitwerken. Dit maakt dat we op dit moment nog geen complete beoordeling kunnen geven. Het is dan ook zeer gewenst om voorafgaand aan het vaststellen van de lagere regelgeving een nieuwe consultatie uit te zetten, dan wel een voorhangprocedure uit te voeren ten aanzien van de lagere regelgeving.
- Het is niet altijd duidelijk of de discretionaire ruimte die in de wetgeving wordt gegeven nader kan worden ingevuld door de toezichthouders. Het verdient aanbeveling om daar waar bedoeld is beleidsruimte te geven aan de pensioenfondsen, dit nadrukkelijk in de toelichting te benoemen. Dit om te borgen dat de beleidsruimte niet middels het toezicht aanzienlijk wordt verkleind. Dit is van belang omdat er sprake is van een grote diversiteit onder pensioenfondsen en hun belanghebbenden.

De pensioenfondsen moeten voldoende ruimte hebben om invulling te kunnen geven aan de normen, met inachtneming van de eigen specifieke situatie. Dit is ook mogelijk omdat pensioenfondsen over een robuuste interne governance beschikken met een veelheid aan checks and balances die al is ingericht voor een pensioenstelsel waarbij de belanghebbenden de risicodragers zijn.

- Opvallend is dat desbetreffende delegatiebepalingen niet voldoende zijn begrensd. Delegatie van regelgevende bevoegdheid moet in de delegerende regeling zo concreet en nauwkeurig mogelijk worden begrensd. Daarvan is hier onvoldoende sprake. Daarnaast zijn er nog enkele facultatieve delegatiebepalingen opgenomen waarbij het nog onduidelijk is of er regels zullen worden gesteld. In onze ogen dient er van te voren goed te worden gekeken naar alle regelgeving in samenhang, hiervoor is het nodig dat duidelijk is op welke punten er nadere regelgeving nodig is.
- Veel belanghebbenden van pensioenfondsen willen graag weten hoe hun pensioen er in de toekomst uit gaat zien. Om een vlotte besluitvorming te bevorderen is het van belang dat er snel duidelijkheid komt over de invulling van de lagere regelgeving. De besluitvorming over de te kiezen regeling en de nadere invulling hiervan is namelijk mede afhankelijk van de invulling van de lagere regelgeving.
- In het consultatiedocument is de standaardisatie van het nabestaandenpensioen opgenomen. We zijn hier een voorstander van, maar zien wel dat een nadere uitwerking hiervan nog nodig is. Gezien het grote belang van het nabestaandenpensioen is

zorgvuldigheid geboden. Langs deze weg vragen wij daar bijzondere aandacht voor. Hierbij is het tevens van belang de samenhang met het wetsvoorstel verdeling pensioen bij scheiding dat in behandeling is in de Tweede Kamer mee te nemen .

- Een belangrijk onderdeel in ons pensioenstelsel is de ingebouwde solidariteit. Deze solidariteit heeft grote toegevoegde waarde voor belanghebbenden. De waarde van deze solidariteit zou ons inziens ook terug moeten komen in de toelichting van dit wetsvoorstel. De toelichting is niet alleen van waarde in het uitleggen van de wijzigingen die tot stand worden gebracht, maar kan ook bijdragen aan het herstel van vertrouwen in het stelsel. Wij denken dat het de evenwichtigheid van de toelichting ten gunste komt en hiermee bijdraagt aan de waarde van solidariteit.

2. Uitvoerbaarheid en betaalbaarheid

Nieuwe wetgeving heeft effect op de wijze waarop pensioenfondsen pensioenregelingen uitvoeren. Er moet voorkomen worden dat de uitvoering ingewikkelder en daardoor duurder wordt en de kans op fouten toeneemt. In het belang van de belanghebbenden streven wij naar lage kosten, een efficiënte en adequate en correcte uitvoering. Daarom pleiten wij ervoor om onnodige complexiteit in de uitvoering te voorkomen. Het is erg belangrijk dat ook de overheid en toezichthouders een bijdrage leveren aan het beperken van de kosten van uitvoering.

Uniformering partner- en wezenbegrip

Het is goed te zien dat in er een uniform partnerbegrip wordt geïntroduceerd. Wij willen er echter wel op wijzen dat er in vormgeving zoals deze nu voorligt nog wel een element zit dat er in de praktijk voor kan zorgen dat partnerbegrippen toch weer uit elkaar gaan lopen. Dit komt door de vraag wanneer er sprake is van zorg dragen voor elkaar. Dit moet volgens toelichting van geval tot geval aan de hand van specifieke feiten en omstandigheden worden beoordeeld. Het gevolg zal zijn dat de nagestreefde uniformiteit niet wordt bereikt. Daarnaast vallen ook samenwonenden die geen relatie hebben, zoals huisgenoten, nog onder de reikwijdte van de definitie. Wij roepen daarom op om sector breed een model partnerverklaring te introduceren, waarmee partners kunnen verklaren dat zij zorgdragen voor elkaar. Deze verklaring kan worden overlegd bij het begin van deelname aan de regeling dan wel bij het aangaan van een partnerschap. Zo kan de gewenste uniformiteit in het partnerbegrip worden geborgd.

Daarnaast zou uniformering van het wezenbegrip ook een goede zaak zijn. Naast de klassieke gezinssamenstelling komt het samengestelde gezin steeds vaker voor. Uniformering van het wezenbegrip moet voorkomen dat het niet duidelijk is in welke situatie wezenpensioen zal worden uitgekeerd.

Wij vragen ook aandacht voor de wisselwerking tussen deze uniformering en de standaardisering van het nabestaandenpensioen met het in de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstel Wet Verdeling pensioen bij scheiding. Er bestaan vragen over de samenhang en volgorde van de volgende punten:

- een uniforme(re) dekking voor nabestaandenpensioen, die doorloopt bij baanwisseling, werkloosheid, etc.
- een uniforme(er) definitie van partner;
- een gesprek over omzetting/transitie van nabestaandenrechten; en
- de manier van verdeling bij scheiden.

Nabestaandenpensioen

Wij onderschrijven het voornemen tot standaardisatie van het nabestaandenpensioen. Wij hebben hierbij echter een aantal kanttekeningen.

- Er wordt voorgesteld om opgebouwde aanspraken voor nabestaandenpensioen in stand te houden. Wij vragen ons af waarom ouderdomspensioen wel kan worden omgezet en nabestaandenpensioen niet. Door het in stand houden van opgebouwd partnerpensioen, kunnen partners een relatief hoog partnerpensioen ontvangen. Dit levert extra complexiteit in de uitvoering op, omdat naast vermogen ook aanspraken moeten worden bijgehouden. Daarnaast heeft dit een negatieve invloed op het totale pensioenresultaat. De in te richten systematiek is hier onvoldoende uitgewerkt. Zo is het onduidelijk of het in stand blijven van het opgebouwde nabestaandenpensioen betekent dat dit blijft vallen onder het oude FTK met alle gevolgen van dien. In dat geval is er per definitie een aparte registratie nodig. Dit maakt de uitvoering complexer, duurder en brengt extra risico's met zich mee.

- Het wetsvoorstel dat ter consultatie is voorgelegd beoogt schrijnende situaties als gevolg van beëindiging van het dienstverband te voorkomen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van een voortzetting van de risicodekking tijdens de uitkeringsperiode van een werkloosheidsuitkering. Daarnaast geldt een uitlooperperiode van drie maanden na afloop van het dienstverband en de mogelijkheid tot vrijwillige voortzetting van de risicodekking tot maximaal 3 jaar. Wij vragen aandacht voor het verwachte beperkte effect van de wetswijziging ten aanzien van het voorkomen van schrijnende situaties. Een langere uitlooperperiode én langere maximale periode van vrijwillige voortzetting van risicodekking is wenselijk.
-
- Ook het fiscale regime verdient aandacht. De huidige fiscale systematiek heeft namelijk een belemmerend effect op het gebruik van het recht op vrijwillige voortzetting. Vanaf het vierde jaar is sprake van een strenger fiscaal kader. Aanpassing van de voortzettingsperiode zou daarom in combinatie met een wijziging van de relevante fiscale wetgeving gecombineerd moeten worden.
- Op dit moment is onvoldoende duidelijk hoe de financiering van het nabestaandenpensioen vorm moet worden gegeven. Communicatief gezien kan het vrijvallen van kapitaal ten gunste van de partner voordelen hebben, omdat bij vrijval aan het collectief een deelnemer of pensioengerechtigde het idee kan hebben dat bij overlijden zijn opgebouwde kapitaal niet aan zijn partner toekomt ter financiering van het nabestaandenpensioen.

Btw-vrijstelling levert bijdrage aan verbetering pensioenresultaat

Btw maakt de uitvoering van pensioen fors duurder en heeft een cumulatief negatief effect op het pensioenresultaat. Die kosten leiden er over een periode van vele jaren toe dat pensioengeld minder goed kan renderen. Wij zijn dan ook van mening dat uitvoeringswerkzaamheden van pensioenfondsen vrijgesteld moeten worden van Btw. De Europese fiscale regelgeving biedt hier ruimte voor.

In de toelichting is aangegeven dat zal worden gezien of uitbestede diensten voor het pensioenbeheer bij uitvoering van de nieuwe pensioenregeling onder de Btw-vrijstelling voor collectieve beleggingsfondsen vallen. Graag zien we een wettelijke verankering van btw-vrijstelling van uitvoeringswerkzaamheden van pensioenregelingen.

Wetgeving moet juridisch houdbaar en consistent zijn, mede in relatie tot de verplichtstelling

Het huidige pensioenstelsel is gebaseerd op solidariteit tussen generaties, wat ruimte geeft om af te wijken van mededingingswetgeving en pensioenopbouw verplicht te stellen als sociale partners daarom vragen. Het nieuwe contract biedt deze ruimte ook, want solidariteit is ook hier het uitgangspunt. Er is in opdracht van de minister onderzoek gedaan naar de houdbaarheid van de verplichtstelling. Het verdient aanbeveling om in de toelichting stil te staan bij dit onderzoek en de onderbouwing voor die houdbaarheid voor beide contracten op te nemen in de toelichting. Daarbij vragen we bijzondere aandacht voor de verbeterde premiereregeling zonder solidariteitselementen. Overwogen kan worden om aan het Hof van Justitie een 'verklaring voor recht' te vragen of de voorgestelde verplichtstelling acceptabel is in terminologie van Europese mededingingswetgeving.

Arbeidsongeschiktheidspensioen

Uit het consultatiedocument blijkt nog onvoldoende of de vormgeving van het arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid goed aansluit op de nieuwe pensioencontracten. Er zal nader moeten worden gezien hoe arbeidsongeschiktheidspensioen zich verhoudt tot de nieuwe pensioencontracten.

Beschermingsrendement

In de toedelingsregels kan bepaald worden dat het beschermingsrendement voor het renterisico wordt toebedeeld ofwel op basis van wijziging van de rentetermijnstructuur die de toezichthouder beschikbaar stelt ofwel rechtstreeks uit het rendement van de daarvoor bestemde beleggingen. Wij vinden het een goede zaak dat beide methodes mogelijk worden, zonder daarbij een voorkeur uit te spreken.

In het desbetreffende artikel is een delegatiebepaling opgenomen. In het geval dat voor de tweede methode in lagere regelgeving nadere bepalingen worden opgenomen betreffende welke beleggingen kunnen kwalificeren als bescherming tegen het renterisico, is het van belang dat wordt aangesloten bij wat nu in de markt hiervoor gangbaar is in de door veel pensioenfondsen gebruikte 'matchingportefeuille'. Dit geldt specifiek voor hoe een dergelijke portefeuille wordt aangestuurd en welke beleggingen hierin gebruikt worden. Dit draagt ook bij aan continuïteit in de beleggingsportefeuille onder het bestaande en het nieuwe stelsel.

Collectief beleggen moet mogelijk blijven

In het consultatiedocument is opgenomen dat de toedelingsregels voor de beschermingsrendementen en overrendementen voor het beleggingsrisico zodanig zijn dat er op voorhand geen herverdelingseffecten tussen leeftijdsgroepen plaatsvinden. Dit zou er niet in moeten resulteren dat er voor de verschillende leeftijdsgroepen ook verschillende beleggingsportefeuilles moeten worden aangehouden. Collectief beleggen zou mogelijk moeten blijven.

Eenvoudig spreiden van schokken in uitkeringsfase nieuw contract

Op basis van de toelichting wordt duidelijk dat zowel spreiden van schokken via de dakpanconstructie als de geheugenloze spreiding mogelijk is. Vanuit uitvoeringsperspectief is het goed te zien dat geheugenloze spreiding mogelijk wordt. Uit de voorliggende wetgeving worden deze mogelijkheden nog niet duidelijk. Wij zouden dit ook graag terugzien in de uiteindelijke regelgeving.

De geheugenloze spreiding is niet mogelijk bij een verbeterde premiereregeling. Wij denken dat het goed is om dit wel toe te staan. Zo kunnen eventuele indexaties en verlagingen in het uitkeringscollectief voor iedereen gelijk zijn en wordt de regeling beter uitlegbaar.

Kostbare berekening URM

Sinds 1 januari 2020 moeten voor de URM berekening voor elke belanghebbende 10.000 scenario's worden doorgerekend. Voordien vonden de berekeningen plaats op basis van 2.000 scenario's. Het verhogen van het aantal door te rekenen scenario's voegt weinig toe en is kostenverhogend gebleken. In het kader van een effectieve uitvoeringen en het terugdringen van kosten is het van belang deze kostenverhogende maatregel te herzien en een berekening op basis van 2.000 scenario's weer toe te staan.

Stapelning MVEV en solidariteitsreserve niet gewenst

Uit de hoofdlijnennotitie bleek niet of er een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) moet worden aangehouden; in de consultatie blijkt dit wel het geval te zijn. Een MVEV moet naast de solidariteitsreserve worden aangehouden. Dit betekent een stapeling van reserves en het MVEV voegt ten aanzien van zekerheid niets toe voor de belanghebbenden. Het MVEV zal niet worden uitgedeeld aan belanghebbenden omdat dit dan onmiddellijk weer zou moeten worden aangevuld. Het aanhouden van een extra reserve werkt echter wel kostenverhogend, is niet meegenomen in het fiscale kader en compliceert de waardeoverdracht.

In de toelichting wordt aangegeven dat het biometrisch risico, in de terminologie van de Europese pensioenrichtlijn verzekerd is in het nieuwe pensioencontract. Echter ook dit risico ligt bij de belanghebbenden, dit is niet anders dan het beleggingsrisico.

Gelijke aanpassing van uitkeringen pensioengerechtigden

Wanneer er voor gekozen wordt om voor alle verschillende leeftijdscohorten van pensioengerechtigden dezelfde jaarlijkse indexatie of verlaging toe te passen, gelden er op basis van het consultatiedocument hoge eisen. Deze zijn nauwelijks realiseerbaar. Het vereist volledige afdekking van renterisico en geleidelijke afbouw van de blootstelling aan het beleggingsrisico in lijn met de afname van de resterende levensverwachting. Bovendien moet de initiële uitkering van recente pensioengerechtigden zo vastgesteld worden dat de toekomstige aanpassingen in lijn zijn met die van eerdere pensioengerechtigden. Naarmate eerdere pensioengerechtigden meer verlaging op de lat hebben staan vanwege eerdere tegenvallers, moet de initiële uitkering van recente pensioengerechtigden hoger vastgesteld worden en in de jaren daarna weer neerwaarts aangepast worden. Uniforme aanpassing van de uitkeringen is wellicht eenvoudiger te realiseren met een collectieve uitkeringsfase en een administratie in termen van uitkeringen.

Berekeningen CPB

In de toelichting wordt verwezen naar de doorrekeningen van het CPB. Dit betreft de doorrekeningen die in juni zijn uitgevoerd. In november zijn nieuwe berekeningen uitgevoerd. Het verdient aanbeveling de meest recente berekeningen mee te nemen. In geen van de berekeningen is overigens het MVEV meegenomen.

Vrijstelling van de verplichtstelling

Zoals aangegeven is nog niet duidelijk hoe de lagere regelgeving er uit zal zien. Wij willen alvast wijzen op de noodzakelijke wijziging van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000. In dit besluit is onder meer uitgewerkt onder welke voorwaarden er sprake kan zijn van vrijstelling van de verplichtstelling. Een voorwaarde is dat er sprake moet zijn van een gelijkwaardige regeling. Dit wordt bepaald door te kijken naar de aanspraken van de regeling. Wij stellen voor deze toets in het nieuwe stelsel te doen aan de hand van de toezegde premie én de dekking van het nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen. De toezegging van het ouderdomspensioen betreft onder het nieuwe stelsel namelijk altijd een premietoezegging.

3. Voldoende ruimte voor maatwerk

Er is sprake van een grote diversiteit onder pensioenfondsen. Daarom is het zaak dat er in de regelgeving voldoende ruimte is voor een pensioenfonds om invulling te kunnen geven aan de wettelijke normen met inachtneming van de eigen specifieke situatie. Dit is nu ook mogelijk omdat pensioenfondsen over een robuuste interne governance beschikken met een veelheid aan checks and balances. Een governance die al is ingericht voor een pensioenstelsel waarbij de belanghebbenden de risicodragers zijn. Er is bij de invoering van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen geborgd dat de vertegenwoordiging van belanghebbenden adequaat is, ongeacht het gekozen bestuursmodel. Alle (mede) beleidsbepalers worden voorafgaand aan het invulling geven aan hun functie door De Nederlandsche Bank (DNB) getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid. Dit biedt een uitstekende basis voor maatwerk om recht te doen aan de diversiteit en daarmee aan de belanghebbenden. Het geven van ruimte voor maatwerk betekent ook dat beter kan worden ingespeeld op nieuwe situaties en geeft wendbaarheid. Wij pleiten er dan ook voor om waar mogelijk te werken met open normen en niet alles op voorhand dicht te regelen.

Voorkomen van dichtregelen van open normen door de toezichthouder

Daar waar bedoeld is om beleidsruimte te geven aan pensioenfondsen zou deze beleidsruimte niet via beleidsregels van de toezichthouder moeten worden ingeperkt. Dit is niet wenselijk omdat deze nadere invulling grote gevolgen kan hebben voor de feitelijke uitwerking van de wettelijke regels. Daar waar de wetgever heeft bedoeld ruimte te laten voor maatwerk is het dan ook zaak dit expliciet aan te geven.

Ruimte voor experimenten voor pensioenopbouw zelfstandig ondernemers

Wij vinden het wenselijk dat er meer ruimte komt voor het experimenteren met pensioensparen voor zelfstandigen. Het aantal zelfstandigen is fors gegroeid en voorkomen moet worden dat straks velen van hen zonder pensioen zitten. De ruimte die in dit consultatiedocument is opgenomen om te komen tot meer pensioenopbouw bij zelfstandigen is in onze ogen te beperkt. Het is juist van belang om in vormgeving verschillende experimenten uit te kunnen voeren. Daarbij dienen er geen onnodige drempels te worden opgeworpen. Alleen op die wijze kan goed onderzoek worden gedaan naar de beste manier waarop het doel bereikt kan worden.

Twee gelijkwaardige pensioencontracten

Zowel het NPC als de WVP moeten een reële keuze blijven. De bedoelde verschillen tussen NPC en WVP moeten boven tafel blijven, maar het moet niet zo zijn dat de keuze van een bepaald contract door de daaraan verbonden voorwaarden of complexiteit wordt belemmerd.

Behoud van vrijwillige bijspaarregelingen voor pensioenfondsen

Op grond van het consultatiedocument mogen pensioenfondsen geen vrijwillige bijspaarregeling aanbieden zonder werkgeversbijdrage. Het is in het belang van deelnemers om laagdrempelig te kunnen bijsparen. De achtergrond van de regels rond de taakafbakening is dat er mag worden bijgespaard bij een pensioenfonds als er sprake is van voldoende solidariteit in de regeling. Dit is destijds vormgegeven door de voorwaarde dat er moet worden ingekocht in de basisregeling. De toelichting gaat er vanuit dat inkoop niet meer mogelijk is en dat daarom alleen de mogelijkheid over blijft van een premiebijdrage van 10% van de werkgever. Inkoop is echter nog steeds mogelijk en ook in de nieuwe basisregeling kunnen voldoende solidariteitselementen worden gebracht. Ook in dat geval zou bijsparen bij een pensioenfonds mogelijk moeten zijn.

Diversificatie

Voor de risicohouding wordt gekeken naar het pensioen in een pessimistisch scenario (in vergelijking met een verwacht scenario). Voor veel deelnemers is het tijdstip van pensionering nog ver weg. De maatstaf richt zich uitsluitend op het eindresultaat en niet op de weg

hiernaartoe. Voor het draagvlak van een pensioenstelsel zijn beide van belang. Door de lange horizon zal een cijfermatige optimalisatie van het beleggingsbeleid snel neigen naar 'veel aandelen'. Het hogere risico op korte termijn is ten eerste niet zichtbaar en ten tweede wordt dat gedempt door de lange horizon. Echter, in de praktijk kunnen aandelen grote verliezen laten zien, ook over periodes van meerdere jaren. Als belanghebbenden jaren achter elkaar worden geconfronteerd met een lager pensioenvermogen reduceert dit het draagvlak. Dit kan ten dele worden voorkomen door beleggingen te spreiden. Maar de gekozen maatstaf en het feit dat de URM alleen aandelen als risicovolle belegging kent, zet een rem op diversificatie. Dit staat haaks op een van de genoemde uitgangspunten van een nieuw stelsel om pensioenfondsen voldoende ruimte te geven om goede beleggingsresultaten te boeken.

URM methodiek

De URM scenario set van DNB krijgt een belangrijke rol. Hiermee wordt een significant modelrisico geïntroduceerd. Elk model dat stochastische scenario's genereert, is een versimpeling van de werkelijkheid. Dit modelrisico wordt nu verkleind omdat pensioenfondsen in hun ALM studies zelf beoordelen welke scenario's (stochastisch, deterministisch, stress, etc.) ze gebruiken voor besluitvorming. Deze decentrale besluitvorming door pensioenfondsen wordt vervangen door een uniforme aanpak welke minder robuust is. Pensioenfondsen moeten de ruimte houden om voor hun besluitvorming af te wijken van de URM scenario's en te kiezen voor maatwerk.

Vaststellen van de risicohouding

Wij zijn geen voorstander van het voorschrijven van een vastgestelde methodiek om tot het vaststellen van de risicohouding te komen. Pensioenfondsen moeten de ruimte hebben om de solidariteitselementen van hun regeling te laten terugkomen in de pensioen scenario's die deze aan hun belanghebbenden in een onderzoek naar de risicohouding voorleggen. Individueel risico kan bijvoorbeeld worden beïnvloed via beleggingsbeleid, toedeelfactoren, solidariteitsreserve, spreidingstermijnen of risicodeling. Een praktisch punt hierbij is dat de inzichten in hoe dit soort onderzoek het best gedaan kan worden nog volop in ontwikkeling zijn, hetgeen naar verwachting voorlopig ook zo zal blijven. Er moet dan ook ruimte blijven bestaan hiervan te leren.

Gezien de diverse samenstelling in termen van leeftijd van de populatie belanghebbenden van pensioenfondsen is het van belang dat er ruimte blijft om de leeftijdscohorten zelf vorm te geven zoals nu ook in de toelichting is aangegeven.

Voorkom te rigide regels over de solidariteitsreserve

Door rigide te stellen dat de afspraken over de solidariteitsreserve vooraf en voor langere tijd vastgesteld moeten worden, creëer je de onmogelijkheid in voorkomende gevallen af te wijken. Er dient een ontsnappingsmogelijkheid ingebouwd te worden die het toestaat in voorkomende gevallen af te wijken. Uiteraard onder stringente voorwaarden en met checks and balances maar afwijken moet mogelijk zijn. Het is nooit zeker wat de toekomst brengt en zeker niet in financiële markten.

Solidariteitsreserve ook mogelijk voor niet-verplichtgestelde pensioenfondsen

Als een pensioenfonds kiest voor de verbeterde premiereregeling kan dat pensioenfonds alleen gebruik maken van een solidariteitsreserve als het pensioenfonds verplichtgesteld is. In de toelichting wordt hierover aangegeven dat de solidariteitselementen op voorhand minder meerwaarde hebben bij niet-verplichtgestelde pensioenfondsen. Het klopt dat bij niet-verplichtgestelde pensioenfondsen de solidariteitsreserve als element voor de houdbaarheid van de verplichtstelling niet aan de orde is. Echter dit neemt niet weg dat voor belanghebbenden het toepassen van de solidariteitsreserve wel degelijk toegevoegde waarde kan hebben. Bij alle pensioenfondsen kan extra risicodeling tot een beter pensioenresultaat leiden en een solidariteitsreserve kan bij hogere dekkingsgraden erg nuttig zijn om een evenwichtige

invaarmethode te vinden. Dat levert ook voor niet-verplichtgestelde pensioenfondsen een belangrijke meerwaarde op. Wij vinden dan ook dat het onderscheid tussen verplichtgestelde en niet-verplichtgestelde pensioenfondsen kan komen te vervallen.

Bescherming tegen inflatierisico

Ter versterking van de solidariteit binnen een pensioenfonds zou het mogelijk moeten zijn om belanghebbenden via het beschermingsrendement ook te beschermen tegen inflatierisico. Op deze wijze kan er beter worden gestuurd op een koopkrachtig pensioen.

4. Uitlegbaarheid

Het nieuwe pensioenstelsel en de weg daarnaartoe vereisen zorgvuldige en heldere communicatie naar alle belanghebbenden. Eén van de doelen van de wijzigingen van het stelsel is immers dat het pensioenstelsel persoonlijker, transparanter en begrijpelijker moet worden. Goede en heldere communicatie draagt bij aan vertrouwen in het nieuwe stelsel.

Wij denken dan ook dat het van belang is om er alles aan te doen het stelsel laagdrempelig uit te leggen. De uitlegbaarheid zien wij als een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, sociale partners en pensioenfondsen. Wij denken dan ook dat het van belang is de toelichting van het wetsvoorstel in dat licht te bezien. Daarnaast zien we uit naar de publiekscommunicatie vanuit het ministerie. Het afstemmen van de communicatie vanuit het pensioenfonds op de uitingen van het ministerie draagt bij aan de effectiviteit ervan.

Duidelijke communicatie over de uitgangspunten

In veel communicatie-uitingen is nu aangegeven dat het mogelijk blijft om in 42 jaar een pensioen op te bouwen dat – opgeteld bij de AOW-uitkering – een bepaald percentage van het gemiddelde loon bedraagt. Dit in combinatie met het gegeven dat de premie wordt bepaald aan de hand van de pensioenambitie, maakt dat de gekozen pensioenambitie datgene gaat zijn waar belanghebbenden zich op richten. Het is dan ook van groot belang dat bij alle communicatie, dus ook de communicatie vanuit de overheid, schijnzekerheid wordt voorkomen door duidelijk te blijven over de aard van de regeling en de schommelingen die in het uiteindelijke resultaat kunnen optreden.

Geen gedetailleerde wetgeving rond communicatie

Er moet worden voorkomen dat de communicatievoorschriften hun doel voorbijschieten. Te gedetailleerde informatie draagt niet bij aan begrijpelijkheid: het zorgt er juist voor dat belanghebbenden door de bomen het bos niet meer zien. Pensioenfondsen moeten een zekere mate van vrijheid hebben om op efficiënte en effectieve wijze (digitaal) te communiceren met hun belanghebbenden.

We verwelkomen daarom het uitgangspunt dat het pensioenfonds kiest welke wijze van informatieverschaffing het best past bij de ontvanger. Ook beschouwen we het als een goede zaak dat de plicht om toestemming te vragen voor het digitaal verstrekken van informatie komt te vervallen. Dit geldt ook voor het vervallen van de verplichting om over bepaalde zaken schriftelijk te communiceren alsmede het vervallen van het format voor het uniform pensioenoverzicht en pensioen 1-2-3.

In het verlengde daarvan pleiten we er voor om de mogelijkheid te hebben om richting pensioengerechtigden te communiceren in termen van de uitkering en niet te hoeven communiceren over af- of toenemen van het pensioenvermogen. Met dit laatste zou de indruk kunnen ontstaan dat de uitkering stopt indien het pensioenvermogen op is.

Invoering keuzebegeleiding

Belanghebbenden moeten binnen hun pensioenregeling keuzes maken die van invloed zijn op het pensioeninkomen. Deze keuzes hebben gevolgen op lange termijn. Het is allereerst dan ook van belang dat de wetgever hier rekening mee houdt in die zin dat het aantal keuzes en de stapeling van keuzes beperkt blijft. Daarnaast is er bij de keuzebegeleiding uiteraard een rol weggelegd voor het pensioenfonds. Daarnaast moeten de in het reglement opgenomen keuzes ook passen bij de belanghebbenden van het pensioenfonds. De belanghebbenden moeten centraal staan bij de afweging of een bepaalde keuze wordt aangeboden door het pensioenfonds.

In het conceptwetsvoorstel wordt een open norm geïntroduceerd omtrent keuzebegeleiding ter bevordering van weloverwogen keuzes. Deze norm dient zo veel mogelijk in het belang te zijn van de belanghebbenden en ter voorkoming van substantiële en onomkeerbare negatieve inkomensgevolgen door keuzes die belanghebbenden over hun pensioen maken. Pensioenfondsen krijgen de ruimte om een keuzeomgeving te creëren die aansluit bij de betreffende doelgroep. Daarnaast zorgt een open norm ervoor dat de snelle ontwikkeling van digitale hulpmiddelen geen belemmering ondervindt van de wet- en regelgeving. Wij juichen toe dat hier is gekozen voor een open norm en onderschrijven de achterliggende gedachte hiervan volledig.

Hoe persoonlijker de boodschap des te relevanter deze over het algemeen is voor de ontvanger ervan. Hierbij merken wij op dat een keuzeomgeving niet alleen hoeft te bestaan uit een digitale keuzearchitectuur. In het geval van de metaalfondsen wordt bijvoorbeeld verdieping en persoonlijke service geboden door de pensioenconsulenten. Dat werkt uitstekend. We zien dat deelnemers die deze gesprekken hebben, beter geïnformeerd zijn en vaak andere (en beter passende) keuzes maken dan minder geïnformeerde deelnemers.

Een belangrijk aandachtspunt is het effect van de open normstelling op de invulling van het toezicht. De invulling van het toezicht mag niet ten koste gaan van de bewegingsruimte die pensioenfondsen kunnen benutten om een keuzeomgeving in te richten die aansluit op de voorkeuren van de doelgroep.

Daarnaast is het van belang dat het pensioenfonds gehouden is inzicht te geven in de keuzes binnen de pensioenregeling en daarover informatie te geven op basis waarvan een belanghebbende de juiste keuze kan maken. Duidelijk dient de zijn dat de uiteindelijke keuze de verantwoordelijkheid van de belanghebbende zelf is.

Ten slotte vragen wij aandacht voor de gevoeligheid van keuzebegeleiding voor nabestaanden. Het overlijden van de partner is een aangrijpende gebeurtenis waarbij veel op de nabestaande afkomt. Het tot uitkering komen van het nabestaandenpensioen kan niet vroeg genoeg beginnen. Nabestaanden moet daarnaast de tijd worden gegund om de financiële gevolgen van het overlijden van hun partner te overzien. Pensioenuitvoerders dienen hier rekening mee te houden bij het ontwerpen van de keuzearchitectuur met betrekking tot Nabestaandenpensioen. Bijvoorbeeld met het instellen van een reactietermijn van zes maanden. Op die manier kan zorgvuldig worden ingespeeld op de eventuele behoefte aan (extra) maatwerk

5. Duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling

Pensioenfondsen willen graag hun verantwoordelijkheid richting belanghebbenden waar kunnen maken. In dat kader is het van belang dat eenduidig is waar welke verantwoordelijkheid ligt in de rolverdeling tussen sociale partners en het pensioenfonds. Dit voorkomt discussies over de vraag wie aansprakelijk is voor gemaakte keuzes. Alleen als één partij de verantwoordelijkheid heeft kan deze daarop worden aangesproken. Daarnaast is het van belang dat de wijzigingen passen binnen de huidige zorgvuldig opgezette governancestructuur.

Wij lezen in de toelichting dat er niet wordt beoogd wijzigingen te brengen in de verantwoordelijkheidsverdeling tussen sociale partners en pensioenfondsen. Sociale partners zijn verantwoordelijk voor de besluitvorming over de arbeidsvoorwaarde pensioen. Het pensioenfonds gaat over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de pensioenregeling. Dit uitgangspunt onderschrijven we. Door het proces rond de opdrachtbevestiging zien we hierbij deze verdeling toch wat meer fluïde worden. Deze nauwe samenwerking tussen sociale partners en het pensioenfonds is gewenst. Het is wel van belang dat het pensioenfonds zijn verantwoordelijkheid zoals deze uit de wet voortvloeit ook daadwerkelijk kan invullen. Uit de wettekst en toelichting is niet altijd duidelijk wie welke verantwoordelijkheid heeft. Hieronder worden die onduidelijkheden nader uitgeschreven.

Oprachtaanvaarding

Het pensioenfonds moet sociale partners informeren over de kans dat de beoogde pensioendoelstelling wordt behaald, gegeven de afgesproken premie. Onderdeel van de onderbouwing is ten minste het inzichtelijk maken van de consequenties van de concrete invulling van de instrumenten en de aansluiting bij de risicohouding van de beoogde belanghebbenden. Deze onderbouwing is ook van belang indien de invulling van de instrumenten op enig moment wordt herzien. Het is niet helder wat de rol van sociale partners is als het pensioenfonds in de toekomst het beleid wil bijstellen. Daarmee wordt de discretionaire ruimte voor het pensioenfonds om in te spelen op actuele ontwikkelingen ingeperkt.

In het vierde lid van artikel 102a van het wetsvoorstel lijkt in de delegatiebepaling een nieuwe norm voor de toetsing door het pensioenfonds te worden geïntroduceerd. Er staat dat alle partijen zich moeten vergewissen van het passend zijn van de regeling. Passendheid van de regeling is in onze ogen primair een verantwoordelijkheid van sociale partners en zou derhalve niet moeten worden getoetst door het pensioenfonds. Het pensioenfonds toetst alleen op de doelstellingen/uitgangspunten van het pensioenfonds, uitvoerbaarheid en compliance met relevante wet- en regelgeving, waaronder evenwichtige belangenafweging. We verzoeken de nu ontstane onduidelijkheid hierover weg te nemen.

Renterisico

Ten aanzien van de mate waarin belanghebbenden aan het renterisico worden blootgesteld wordt in de toelichting (pag. 25) aangegeven dat dit in het nieuwe contract wordt bepaald door de pensioenuitvoerder, in afstemming met sociale partners. Er staat echter ook dat de mate van blootstelling aan renterisico per leeftijd wordt vastgesteld door de pensioenuitvoerder. Op pag. 26 staat dat de pensioenuitvoerder de afweging moet maken. Wij maken hieruit op dat de bevoegdheidsverdeling als volgt is:

- a. sociale partners en pensioenfondsen bepalen in overleg óf er nog enige mate van collectieve deling van het renterisico tussen verschillende leeftijdscohorten wenselijk is door toedeling vanuit een collectieve beleggingsportefeuille en;
- b. het pensioenfonds bepaalt de mate van blootstelling van dat risico per leeftijdscategorie.

Dit lijkt ons de gewenste verdeling. Graag zouden wij hierover in de toelichting verduidelijking krijgen.

Toets verzoek tot invaren

In artikel 150I is opgenomen dat het pensioenfonds een verzoek tot invaren alleen mag afwijzen indien er:

- Sprake is van strijd met wettelijke voorschriften
- Onevenwichtigheid
- Onuitvoerbaarheid

In de toelichting is opgenomen dat het pensioenfonds moet beoordelen of het verzoek tot invaren:

- Evenwichtig is
- Uitvoerbaar is
- Financieel aanvaardbaar is
- Verboden leeftijdsonderscheid oplevert.

Elders in de toelichting staat dat een pensioenfonds het verzoek van sociale partners om in te varen, niet zal uitvoeren, indien dit in strijd is met wettelijke voorschriften of sprake is van onevenredig ongunstige uitkomsten voor (groepen van) belanghebbenden.

Deze teksten komen niet met elkaar overeen en ook niet met de wettekst. Graag zouden wij een nadere/uitgebreidere toelichting op dit punt zien die overeenkomt met de tekst van de wet. Dit zodat duidelijk is welke strekking de bevoegdheid van het fonds op dit punt precies is, om zodoende misverstanden en daarmee rechtszaken te voorkomen.

Evenwichtigheid

Evenwichtigheid is een belangrijk begrip. Er moet sprake zijn van een evenwichtige transitie. In de toelichting (pagina 92) is opgenomen dat de vraag of er sprake is van een evenwichtige transitie primair ter beoordeling van sociale partners is. Daarnaast wordt aangegeven op welke manier sociale partners kunnen onderbouwen/verantwoorden of de transitie evenwichtig is. Aangezien het primair aan sociale partners is om te beoordelen of de transitie evenwichtig is, is het de vraag hoe het pensioenfonds en de toezichthouder moeten kijken naar deze evenwichtigheid bij invaren. Temeer daar elders in de toelichting (pag. 99) is opgenomen dat ook het pensioenfonds een analyse moet maken en uitleg verschuldigd is indien het netto profijt van de transitie voor bepaalde leeftijdscohorten of deelnemersgroepen binnen het fonds aanmerkelijk positief of negatief is. In de toelichting is opgenomen dat door de toezichthouder een marginale toets op evenwichtige belangenafweging zal worden gedaan. Voor pensioenfondsen moet de mogelijkheid blijven bestaan om in het kader van de opdrachtaanvaarding en vanuit de eigen verantwoordelijkheid, de evenwichtigheid te beoordelen.

Spreiding van schokken

Op basis van de wettekst wordt niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor het bepalen van de spreidingsperiode van schokken. De toedelingsregels van het beleggingsresultaat worden vastgesteld door het pensioenfonds. Dit ligt dan ook voor de hand, mede gelet op de uitvoeringsaspecten dat het pensioenfonds deze periode bepaalt. Echter op pagina 13 van de toelichting staat de periode voor het spreiden van schokken genoemd als een onderwerp waarbij sociale partners beleidsvrijheid hebben.

Projectierendement

Over het projectierendement staat in de toelichting dat het aan de pensioenuitvoerder, in overleg met sociale partners is, om ten aanzien van de hoogte van het projectierendement een prudente afweging te maken. Het is hierbij niet duidelijk hoe in dit verband “in overleg met sociale partners” moet worden gelezen. Op pagina 106 van de toelichting staat dat sociale partners afspraken maken over mogelijkheden die op regelingsniveau geboden worden om pensioen ‘naar voren te halen’ (i.e. hoog/laag-pensioen of toepassing van een projectierendement dat hoger ligt dan de risicovrije rente in het nieuwe contract en toepassing van een vaste daling in een verbeterde premieovereenkomst of geen van deze mogelijkheden). Op pagina 107 staat echter: “Pensioenuitvoerders die het nieuwe contract uitvoeren, geven tevens de uitkeringsnelheid vorm (dat wil zeggen het daadwerkelijk gehanteerde projectierendement).” De vraag die dit oproept is hoe de verantwoordelijkheidsverdeling tussen sociale partners en het pensioenfonds er nu precies uitziet.

Wij stellen ons de volgende verdeling voor: de principiële keuze voor het hanteren van een hoger projectierendement ligt bij sociale partners en de concrete invulling is aan het fonds. Dat laatste is nodig om in te kunnen spelen op veranderingen.

Vaste daling bij verbeterde premieregeling

Op pagina 106 van de toelichting staat bij bevoegdheden van sociale partners dat zij afspraken maken over de toepassing van de vaste daling in een verbeterde premieregeling. Op pagina 107 staat dat de pensioenuitvoerders bepalen of deelnemers de keuze krijgen voor een vaste daling en stijging en de vormgeving daarvan. Wij stellen voor om dit te verduidelijken in lijn met de bevoegdheidsverdeling bij het projectierendement.

Goedkeuringsrecht Raad van Toezicht inzake beleid aangaan en beëindigen uitvoeringsreglementen

Door het vervallen van de zinsnede “door een algemeen pensioenfonds” in artikel 104, derde lid, van de Pensioenwet geldt het goedkeuringsrecht op het beleid inzake het aangaan en beëindigen van uitvoeringsreglementen voor alle pensioenfondsen. Dit roept de vraag op wat hiermee precies wordt bedoeld. Er is geen toelichting gegeven op deze wijziging. Wij zien geen aanleiding voor de betreffende wijziging en stellen dan ook voor deze te schrappen.

6. Heldere en beheerste transitie

De overstap naar de nieuwe pensioenregeling is ingrijpend voor alle betrokkenen, niet in de laatste plaats voor alle belanghebbenden van de pensioenfondsen. Om een beheerste transitie gestalte te geven moet er sprake zijn van duidelijkheid over de spelregels van deze transitie. Daarnaast moet complexiteit bij de transitie worden voorkomen. Complexiteit en het naast elkaar voortbestaan van systemen werken zeer lang door en hebben een kostenverhogend effect. Daarbij is het voor de belanghebbenden tevens van belang dat de transitie begrijpelijk kan worden uitgelegd.

Om de transitie zorgvuldig te kunnen laten plaatsvinden voor alle belanghebbenden moeten pensioenfondsen en hun pensioenuitvoeringsorganisaties (PUO's) voldoende tijd hebben om de nieuwe regeling te implementeren.

Voldoende implementatietijd

We hebben eerder al aangegeven dat pensioenfondsen ten minste twee jaar implementatietijd nodig hebben gerekend vanaf het moment dat het besluitvormingsproces van sociale partners is afgerond. Een vertraging in het wetgevingsproces of in het besluitvormingsproces van sociale partners mag niet ten koste gaan van de implementatietijd van de pensioenfondsen. Het is dan ook goed om te zien dat hiertoe in het conceptwetsvoorstel duidelijke mijlpalen zijn opgenomen.

Een enkele kanttekening is hier echter wel op zijn plaats. Uiterlijk op 1 januari 2024 moeten sociale partners de gewijzigde pensioenovereenkomst en het transitieplan naar het pensioenfonds sturen. Dit pensioenfonds moet vervolgens uiterlijk op 1 juli 2024 een implementatieplan naar de toezichthouder sturen. Daarna resteert nog anderhalf jaar voor de daadwerkelijke implementatie indien de implementatie direct start tijdens de toetsing van DNB. Indien er uit de toetsing van DNB bezwaren komen wordt de uitdaging nog groter. DNB heeft zes maanden voor de toetsing, waarbij deze termijn nog tweemaal kan worden verlengd. De vraag die zich daarbij ook voordoet is welk proces in zo'n geval richting sociale partners moet worden gelopen. Indien een pensioenfonds de datum van 1 januari 2026 niet haalt heeft dit grote gevolgen voor pensioenfondsen en daarmee ook voor hun belanghebbenden. In onze ogen zouden pensioenfondsen geen vertragingen moeten worden aangerekend waar zij in alle redelijkheid geen invloed op hebben.

Los daarvan geldt dat elk pensioenfonds een eigen implementatietraject en bijbehorende tijdlijn zal schetsen voor sociale partners. In verband met een zorgvuldige implementatie is het wenselijk dat sociale partners al eerder besluiten nemen, opdat pensioenfondsen in de praktijk langer de tijd hebben om de implementatie zorgvuldig te laten verlopen. Ten aanzien van de besluitvorming is het dan ook van belang dat er snel duidelijkheid komt over de invulling van de lagere regelgeving. De besluitvorming over het te kiezen contract en de nadere invulling hiervan is namelijk mede afhankelijk van de invulling van de lagere regelgeving. Het beeld is niet nog compleet op belangrijke zaken als de verdeelregels voor het projectierendement, de solidariteitsreserve, het nettoprofijt en het vaststellen van de risicohouding.

Invaren heeft vanuit uitvoerings- en kostenperspectief de voorkeur.

Wij juichen het toe dat in het consultatiedocument is gekozen voor invaren als het standaardpad. Bij invaren blijft er sprake van één collectief met één administratief systeem, één bestuur, één beleggingsportefeuille en één communicatiestroom. Dat is vanuit beperking van complexiteit en vanuit uitlegbaarheid de beste optie.

De keuze tot invaren zou wat ons betreft consequent moeten worden doorgevoerd. Veel deelnemers hebben nu al te maken met overgangsregelingen, daardoor is het lastig te doorgronden wat voor nabestaandenpensioen je exact kunt verwachten. Wanneer het

nabestaandenpensioen niet wordt ingevaren komt hier feitelijk een overgangsregeling bij. Dit betekent mogelijk ook dat het oude FTK van toepassing blijft hetgeen resulteert in een aparte registratie, complexiteit, extra kosten en extra risico op fouten. Wij vragen ons af waarom nabestaandenpensioen niet wordt ingevaren terwijl dit voor het ouderdomspensioen wel het geval is. Daarmee komt de effectiviteit van de hele stelselwijziging onder druk te staan. Voor het bij transitie reeds ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen geldt hetzelfde: breng het ook volledig onder in het nieuwe stelsel.

Een ander element waar we aandacht voor vragen is de netto prépensioenregeling, die enkele fondsen voeren. Invaren van een dergelijke regeling is niet mogelijk. Vanuit de achterliggende gedachte van invaren dat het onwenselijk is dat er regelingen naast elkaar blijven bestaan (uitvoerbaarheid, kostenaspect e.d.), zou er ook voor dergelijke regeling een oplossing moeten komen. De oplossing zou gelegen kunnen zijn in het mogelijk maken van afkoop van dergelijke regelingen in het kader van de transitie.

Het transitie-FTK moet nadere worden uitgewerkt.

Wij vinden het een goede zaak dat in het transitie-FTK waar mogelijk met de blik van het nieuwe stelsel naar de huidige situatie wordt gekeken. Daar waar eventuele verlagingen in het nieuwe stelsel niet nodig zijn, zouden deze ook niet in het transitie-FTK moeten worden doorgevoerd. Dit uitgangspunt moet nog wel verder worden uitgewerkt. Wij zouden graag snel meer duidelijkheid krijgen hierover, zodat wij ons hier op kunnen voorbereiden.

Bevriezing UFR

Verlaging van pensioenen tijdens het ingroeipad naar de richtdekkingsgraad van 95% zijn niet uit te sluiten. De kans op verlaging van pensioenen bij het transitie-FTK kan wel verminderd worden door het bevriezen van de UFR. Bevriezing van de UFR sluit aan bij het loslaten van de nominale zekerheid en de overgang naar een projectierendement waarin ook risicopremies een rol spelen.

Bepalen van evenwichtigheid

Pensioenfondsen moeten een evenwichtige afweging van belangen kunnen maken. Er moet in dat kader bij de transitie ruimte zijn om daar ook andere overwegingen bij te betrekken dan alleen de mathematisch theoretische “netto profijt” berekeningen. De verantwoordelijkheid om een evenwichtige afweging te maken ligt bij het pensioenfonds en sociale partners, dit vraagt om een open norm en geen nadere inkadering in lagere wetgeving. Ook de standaardmethode leidt tot een goed uitlegbare toewijzing van vermogen. Bij value-based ALM krijgen deelnemers bij een dekkingsgraad van 100% minder mee dan de waarde van hun aanspraken en resteert een onverdeeld vermogen. Dit is niet goed uitlegbaar en juridisch mogelijk kwetsbaar. De verandering in netto profijt is een nuttige indicator, maar de uitkomsten moeten niet verabsoluteerd worden vanwege de gevoeligheid van de gehanteerde veronderstellingen

Het is belangrijk dat de transitie evenwichtig wordt vormgegeven en dat goed is uit te leggen aan belanghebbenden waarom de transitie evenwichtig is. De evenwichtigheid van de transitie moet worden berekend aan de hand van de nettoprofijsmethode. Dit sluit niet aan bij de eenvoudige methode waarop gecommuniceerd moet worden met de individuele belanghebbende over het effect van de transitie op het door hem of haar (verwachte) pensioen. Het is van belang om op eenvoudige wijze te kunnen communiceren met de belanghebbenden zodat de effecten van de transitie begrijpelijk zijn en er vertrouwen kan zijn in de transitie. Het zou in onze ogen dan ook mogelijk moeten zijn om de evenwichtigheid van de transitie te beoordelen aan de hand van het verwachte pensioen, waarbij eventueel kan worden gecorrigeerd voor risico (de zekerheidsequivalent van de vervangingsratio). Hiermee sluit de maatstaf aan bij de belevingswereld van belanghebbenden en kunnen vragen van belanghebbenden, van het verantwoordingsorgaan en van verenigingen, van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden ook transparant worden beantwoord.

Het verzoek tot invaren, de nieuwe pensioenregeling en de compensatie zijn nauw met elkaar verbonden in termen van het bepalen van de evenwichtigheid. De transitie moet in zijn geheel op evenwichtigheid worden beoordeeld. Maar de besluitvorming van deze drie elementen is opgeknipt. Dat maakt het besluitvormingsproces ingewikkeld. Een ander complicerend element hierbij is dat compensatie ook buiten het pensioendomein mag worden gezocht. Dit maakt het beoordelen van evenwichtigheid door het pensioenfonds lastiger. Wij vragen hiervoor aandacht bij de nadere uitwerking van de regelgeving en te volgen processen.

Alternatief voor het individueel bezwaarrecht

In het conceptwetsvoorstel is ervoor gekozen dat het individueel bezwaarrecht niet geldt voor het invaren ten aanzien van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Hier is voor gekozen vanwege het gevolg van de mogelijkheid tot het maken van individuele bezwaren. Dit gevolg zou zijn dat binnen een pensioenfonds twee pensioenregelingen moeten worden uitgevoerd: een (gesloten) uitkeringsovereenkomst en de nieuwe premiereregeling. Dit leidt tot complexiteit in de uitvoering en daarmee tot hogere uitvoeringskosten. Dit zal uiteindelijk voor geen van de belanghebbenden gunstig uitpakken. Uiteraard is het van belang om zorgvuldig om te gaan met de belangen van alle belanghebbenden. Het is daarom ook essentieel dat het proces en de besluitvorming rond invaren zorgvuldig plaatsvindt. Hiertoe is in dit conceptwetsvoorstel opgenomen dat er een hoorrecht bij sociale partners is voor verenigingen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Daarnaast krijgt het verantwoordingsorgaan een adviesrecht over het invaren. Als het verantwoordingsorgaan of een geleding van het verantwoordingsorgaan negatief adviseert informeert het pensioenfonds sociale partners en vraagt hen het verzoek tot invaren te heroverwegen. Wij ondersteunen het voorstel zoals geformuleerd in dit conceptwetsvoorstel.

Een kleine kanttekening daarbij is, dat het in onze ogen beter zou zijn om de advisering van het verantwoordingsorgaan betrekking te laten hebben op het voorgenomen besluit. Dit sluit beter aan bij de huidige governance.

Duidelijkheid over de bevoegdheid van de transitiecommissie

Op grond van het consultatiedocument wordt niet duidelijk hoe ver de bevoegdheid van de transitiecommissie gaat. In de toelichting staat slechts aangegeven dat het gaat om ondersteuning van het arbeidsvoorwaardelijk proces. Het is van belang dat er duidelijk wordt aangegeven over welke zaken de transitiecommissie wel een oordeel kan geven en over welke zaken niet. Dit is van belang in verband met de afbakening van de bevoegdheden van het pensioenfonds. Het proces bij de totstandkoming en inrichting van de nieuwe regeling en de transitie is een iteratief proces waarbij er sprake is van een wisselwerking tussen het pensioenfonds en sociale partners. In zekere zin doorkruist een bindend advies van de commissie dit proces. Het is daarom van belang om duidelijk aan te geven waar de commissie advies over kan geven opdat het pensioenfonds nog voldoende ruimte heeft om recht te doen aan zijn verantwoordelijkheid.

In de toelichting wordt aangegeven dat het niet de bedoeling is dat de transitiecommissie de besluitvorming van sociale partners overneemt, maar bij een bindend advies is dit de facto wel het geval. Daarnaast is het onduidelijk wat een dergelijk bindend advies betekent indien het verantwoordingsorgaan een negatief advies geeft over het besluit tot invaren. Welke heroverwegingsruimte bestaat er in zo'n geval nog voor sociale partners?

Opdrachtbevestiging

In artikel 102a van het wetsvoorstel over de opdrachtbevestiging zijn geen inhoudelijke wijzigingen voorgesteld, maar in de toelichting worden wel diverse aanvullingen genoemd. Mocht het gewenst zijn nadere eisen te stellen aan de opdrachtbevestiging dan verzoeken we die in de wettekst op te nemen. In de toelichting komen we bijvoorbeeld de term

opdrachtbevestiging tegen. Het is onduidelijk wat de toegevoegde waarde van deze opdrachtbevestiging is ten aanzien van de opdrachtaanvaarding.

Voldoende ruimte om transitie voor vermogensbeheer fondsspecifiek te bepalen

Het doel van het transitie-FTK is het mogelijk maken van een soepele transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zodat aan dit uitgangspunt kan worden voldaan. In de toelichting is dan ook opgenomen: “een handeling die in het kader van een verantwoorde, uitlegbare en evenwichtige overstap naar het nieuwe stelsel nodig is, moet niet worden nagelaten”. Er moet oog zijn voor effecten op de financiële markten, zodat er geen afspraken worden gemaakt die pensioenfondsen dwingen tot (nadelig) voorspelbaar handelen op de financiële markten. Dit kan voor een deel voorkomen worden door pensioenfondsen ruimte te geven ten aanzien van de transitie en voor het opstellen van een fondsspecifiek beleggingsbeleid. Het is belangrijk dat pensioenfondsen de mogelijkheid krijgen om de bestaande beleggingsportefeuilles zoveel mogelijk te handhaven en de ruimte te geven om de transitie voor het vermogensbeheer uit te voeren op het moment en in het tempo dat hen het beste past.

Het aanpassen van de renteafdekking is hier een goed voorbeeld van. De komende periode tot aan 2026 geeft een uitgelezen mogelijkheid om de looptijdverdeling van de renteafdekking op natuurlijke wijze te verkorten en, indien nodig, ook om het niveau van de renteafdekking te verlagen zodat deze beter aansluit op de eisen van het nieuwe stelsel. Met natuurlijke wijze wordt bedoeld: geen of minder nieuwe opbouw van (bijvoorbeeld) renteswaps, waar dit onder het bestaande stelsel wel was gebeurd. Het voordeel is dat een pensioenfonds niet kort voor de start van het nieuwe stelsel nog grote transacties in renteswaps hoeft uit te voeren: dit kan duur zijn en marktimpact hebben, zeker als meer pensioenfondsen een vergelijkbare beweging moeten maken. Het is dus van belang om hier tijdig mee te kunnen starten.

De komende jaren blijven echter de regels onder het huidige stelsel de basis (versoepelingen zijn met name gericht op het niveau van de dekkingsgraad). Zowel een verkorting van de looptijdverdeling als een verlaging van het niveau van de renteafdekking geldt onder het huidige stelsel als risico verhogend, waardoor een soepele overgang belemmerd zou kunnen worden. We pleiten ervoor om een tijdige transitie van de beleggingsportefeuille expliciet mogelijk maken, in het bijzonder waar het gaat om (de looptijdverdeling en het niveau van) de renteafdekking, zodat pensioenfondsen de gewenste verantwoorde, uitlegbare en evenwichtige overstap kunnen maken. Dit zou kunnen worden opgenomen in het transitieplan.

Oplossing voor mutaties met terugwerkende kracht na transitie

Mutaties die na de transitie met terugwerkende kracht moeten worden doorgevoerd zijn zeer complex voor de administratie. Iedere TWK-mutatie zal moeten worden verwerkt in de oude pensioenregeling. Deze regeling moet administratief dan ook open worden gehouden. Deze mutatie leidt tot een pensioenaanspraak die weer moet worden omgezet naar de nieuwe regeling. Deze boekingen zijn administratief bijzonder complex en zouden ons inziens zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Wij pleiten dan ook voor een oplossing waarbij de oude regeling administratief kan worden afgesloten. Dit kan bijvoorbeeld door de mutatie direct door te voeren in en op grond van de nieuwe regeling. Een en ander onder de voorwaarde dat pensioenfondsen werkgevers actief aansporen alle mutaties tijdig door te geven. Uiteraard staat het belang van de deelnemer voorop.

Ondanks alle inspanningen kan blijken dat kennelijke fouten of omissies, die buiten de deelnemer liggen, in de administratie van de oude pensioenregeling zitten. Het blijft dan ook altijd mogelijk om deze fouten te herstellen, ook als deze in het verleden liggen.

Maximale termijn voor het verantwoorden van oude aanspraken

In lijn met het bovenstaande pleiten wij ervoor een maximale termijn op te nemen waarbinnen na de transitie oude aanspraken op basis van de oude regeling dienen te worden verantwoord. Na deze termijn zouden deze aanspraken vast moeten staan. Dit om te voorkomen dat er twee administraties moeten worden onderhouden.

Omzetting oude rechten uit overgangsregelingen tijdens de transitie

Het verdient aanbeveling om zoveel mogelijk bestaande uitzonderingen en overgangsregelingen te beëindigen. Op deze manier kunnen oude administratiesystemen verantwoord worden afgesloten en kan de uitvoering van het nieuwe contract “met een schone lei” plaatsvinden.

Pauze waardeoverdrachten in transitieperiode

Gedurende de transitieperiode kan het voorkomen dat het ene pensioenfonds pensioenaanspraken al heeft ingevaren, maar een ander pensioenfonds nog niet. Dit kan problemen opleveren indien een deelnemer in de transitieperiode van werkgever wisselt en waardeoverdracht wil toepassen. In deze situatie zou de deelnemer geconfronteerd kunnen met een dubbele transitie en veel onduidelijkheid. Wij stellen dan ook voor waardeoverdrachten in de transitieperiode op te schorten tot beide fondsen de pensioenaanspraken hebben ingevaren.

Robuuste waardering

Het waarderen van pensioenrechten en -aanspraken gebeurt op één transitie-moment. Hieraan ligt ofwel een scenarioanalyse (VB-ALM) ofwel de marktrente van dat moment (standaard methode) ten grondslag. Of deze waardering toereikend en evenwichtig is blijkt pas achteraf. Dit geldt ook voor de toereikendheid van eventuele compensatie vanwege de afschaffing van de doorsneepremie. Voorkomen moet worden dat een momentopname leidt tot onevenwichtige uitkomsten. Dit pleit voor een robuuste waardering die zo min mogelijk uitgaat van een momentopname en de ruimte om compensatie, gespreid in de tijd, gericht in te zetten.

Kosten van de transitie

Het invoeren van de Wet toekomst pensioenen is een kostbaar traject. De kosten die hiermee gepaard gaan, gaan uiteindelijk ten koste van het pensioenresultaat. Tegelijkertijd is er een voortdurende politieke en maatschappelijke druk voor pensioenfondsen om de kosten zo laag mogelijk te houden. Het is daarom van belang om transparant te zijn over het feit dat deze transitie tijdelijk zorgt voor een kostenverhoging. Daarbij moet de complexiteit in de transitie zelf zo veel mogelijk worden beperkt om zo ook de kosten zo veel mogelijk te beperken. Er moet nog veel worden uitgewerkt in lagere regelgeving en ook daarin moet het kostenaspect steeds ter overweging worden meegenomen.

www.mn.nl